

Skatteutskottets betänkande

1982/83:25

om beskattningen av retroaktiva pensioner m. m.

Motionen

I motion 1982/83:537 av Ove Karlsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av reglerna för beräkning av ackumulerad inkomst, så att vid pensionsutbetalning som avser mer än ett kalenderår femtedelsregeln inte skall tillämpas.

Gällande bestämmelser

Bestämmelserna i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst gäller för dem som beskattas progressivt, dvs. fysisk person, oskiftat dödsbo och familjestiftelse. Den som haft inkomst som hänför sig till minst två beskattningsår (ackumulerad inkomst) kan under vissa förutsättningar få den statliga inkomstskatten på denna inkomst beräknad som om inkomsten tagits till beskattning med lika delar under taxeringsåret och så många av de närmast föregående taxeringsåren att inkomsten därigenom blir fördelad på det antal år, högst 10, till vilka den hänför sig. Finns inte tillförlitlig utredning om antalet år till vilka den ackumulerade inkomsten hänför sig, sker fördelningen på tre år. Skatten på den ackumulerade inkomsten utgår efter den skattesats för den statliga inkomstskatten som gäller för det taxeringsår då inkomsten tas till beskattning (1 §).

För att reglerna skall kunna tillämpas fordras att den ackumulerade inkomsten uppgår till minst 15 000 kr. och dessutom till minst en femtedel av den taxerade inkomsten.

Beloppsgränsen höjdes från 5 000 till 15 000 kr. fr. o. m. 1982 års taxering (prop. 1980/81:32, SkU 1980/81:10). Bakgrunden härtill var praktiska skäl och att beloppsgränsen stått kvar oförändrad sedan 1962.

År 1977 genomfördes nya regler för beskattning av vissa ersättningar i samband med personskada (prop. 1976/77:50, SkU 1976/77:19). Dessa regler innebär i fråga om engångsersättning vid personskada för framtida förlust av skattepliktig inkomst, att 40 % av engångsersättningen skall avräknas såsom icke skattepliktig del, dock högst 15 basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Motsvarande gäller också vid utbyte av livränta mot engångsbelopp. Återstoden anses som skattepliktig inkomst. För inkomster i form av sådana engångsersättningar som här avses gäller inte reglerna om ackumulerad inkomst (punkt 1 av anvisningarna till 1 §).

När det gäller personskadelivräntor, som tidigare var skattepliktiga i sin

helhet, skall dessa livräntor beskattas endast till den del de utgör ersättning för förlorad inkomst av skattepliktig natur. Livräntan är således skattefri till den del som avser ersättning för ideell skada och kostnadsersättning.

Samma principer gäller för vissa "äldre" livräntor. Livräntor som fastställts före den 1 januari 1976 skall delas upp på en skattepliktig och en icke skattepliktig del efter schablon. Till den del livräntebeloppet inte överstiger basbeloppet vid årets ingång skall livräntan undantas från beskattning. Detsamma gäller beträffande yrkesskadelivräntor m. fl. som fastställts senare men som utgår på grund av skada som inträffat före den 1 juli 1977. Schablonen skall inte tillämpas på livränta som avser ersättning för förlorat underhåll.

Utskottet

Den fråga som behandlas i motionen gäller beskattningen av ersättningar som utgår i samband med personskada. Sådana ersättningar kan utgå i form av pension, livränta eller engångsbelopp och beskattas i den mån de avser ersättning för förlorad inkomst av skattepliktig natur.

Motionärerna konstaterar att det många gånger kan ta lång tid innan ersättningsfrågan blivit slutligt prövad och att de retroaktiva belopp som sedan utgår kan vara stora. Enligt deras mening kan beskattningen i sådana fall bli orimligt hård, eftersom möjligheterna till nedsättning av den statliga inkomstskatten för ackumulerade inkomster begränsar sig till fall då den ackumulerade inkomsten överstiger ett visst minimibelopp och dessutom utgör minst en femtedel av den taxerade inkomsten. De begär därför att femtedelsregeln ses över.

Utskottet vill inte bestrida att en ackumulerad inkomst, som avser flera år och som beskattas under det år då den utbetalas, i vissa fall kan drabbas av en högre skatt än om den hade tagits upp till beskattning under de år till vilka den egentligen hänförs. Med anledning av vad som anförs i motionen bör dock framhållas att dessa problem inte får överdrivas. Den marginalskatt som tas ut på den ackumulerade inkomsten kan i det enskilda fallet vara hög i jämförelse med den genomsnittliga skatten på övriga inkomster. Detta är en följd av skatteprogressionen, och utskottet vill i sammanhanget erinra om de begränsningar av marginalskatterna som har beslutats på senare tid. De särskilda reglerna för beskattningen av ackumulerade inkomster syftar endast till att begränsa marginalskatteeffekterna i sådana fall, då den ackumulerade inkomsten är så stor att marginalskatten väsentligt skulle överstiga vad som är normalt för den skattskyldige. Avsikten är att direkt obilliga konsekvenser i så fall skall kunna undvikas genom en schablonmässig nedsättning av den statliga inkomstskatten. Den nu ifrågakommande beloppsgränsen för att dessa regler skall kunna tillämpas – 15 000 kr. och minst en femtedel av den taxerade inkomsten – har tillkommit för att hålla det merarbete som förfarandet innebär för skattemyndigheterna inom rimliga gränser. Enligt utskottets uppfattning har motionärerna inte påvisat att

denna beloppsgräns medför sådana olägenheter för de skattskyldiga att en översyn kan anses motiverad.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1982/83:537.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1982/83:537.

Stockholm den 1 mars 1983

På skatteutskottet vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Rune Carlstein (s), Olle Westberg (s)*, Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Anita Johansson (s), Anna Lindh (s)*, Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s), Erkki Tammenoksa (s) och Kjell Johansson (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

